

Sible Andringa

Hoe zijn ze aan elkaar gekoppeld?

Staatsexamen Nederlands als tweede taal & Raamwerk Nederlands als Tweede taal

36 mei '15
Les 194

Wie documentatie leest over het Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal komt al snel de niveauaanduidingen B1 en B2 tegen, afkomstig uit het Raamwerk NT2 en iedereen welbekend. Al sinds jaar en dag communiceert de Commissie Staatsexamens NT2 dat het Staatsexamen Programma I ongeveer overeenkomt met niveau B1 van het Raamwerk NT2 en Programma II met niveau B2. In deze bijdrage legt Sible Andringa uit hoe de koppeling tussen de Staatsexamenprogramma's en het Raamwerk NT2 tot stand is gekomen, waarom en hoe deze koppeling per 1 januari 2016 nog eens wordt versterkt en wat de consequenties hiervan zijn voor de kandidaten van de Staatsexamens NT2.

De Staatsexamens Nederlands als tweede taal bestaan sinds 1992 en zijn ingesteld op voorspraak van een commissie onder leiding van Jan Hulstijn (Janssen-Van Dielen 2012). De commissie bestond met name uit mensen afkomstig uit het beroepsonderwijs, het hogeronderwijs en universiteiten, en vertegenwoordigers van daarmee samenhangende functioneringsniveaus op de arbeidsmarkt. Zij zagen het belang van een examen Nederlands als tweede taal gericht op het functioneren op die niveaus in werk en opleiding. De commissie stelde vast dat er behoefte was aan twee niveaus; een variant gericht op mensen die zich willen kwalificeren voor werk of studie op mbo-niveau, en een variant gericht op mensen die willen werken of studeren op het niveau van het hbo of de universiteit. Zo ontstonden de Staatsexamens Programma I en Programma II, met zak/slaaggrenzen passend bij deze beide kwalificatieniveaus. Door middel van complexe psychometrische procedures zijn de cesuren steeds overgebracht naar volgende examens, en dus hanteren we nu nog steeds de cesuren die destijds in 1992 zijn bepaald.

Common European Framework of Reference for Languages

In 2001 werd de eerste versie van het CEFR gepubliceerd, het Common European Framework of Reference for Languages (Council of Europe, 2001), dat snel gemeengoed werd voor het aanduiden van taalniveaus in heel Europa. Een Nederlandse variant volgde al snel: het Raamwerk NT2 (Dalderop, Theunissen & Liemberg 2002). In 2006 volgde een vertaling van het CEFR: het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (Baten e.a. 2006) ofwel het ERK. Natuurlijk rees al snel de vraag: Hoe verhouden de cesuren van de Staatsexamens Programma I en II zich tot de niveaus beschreven in deze raamwerken? Dit is in de loop van een aantal jaren uitgebreid onderzocht (deze studies zijn nog te raadplegen via de website van CITO). In dit onderzoek beoordeelden mensen uit het werkveld in hoeverre de taken van het Staatsexamen inhoudelijk en in talig opzicht overeenkwamen met de niveaus beschreven in het Raamwerk NT2. Uit dit onderzoek bleek dat de cesuren van het Staatsexamen NT2 Programma I in de buurt liggen van

Daarom is besloten om voortaan het Raamwerk Nederlands als tweede taal te gebruiken voor het bepalen van de cesuren van de examens Nederlands als tweede taal

B1, en de cesuren van Programma II in de buurt van B2 (Staatsexamencommissie NT2, 2014). Sindsdien hebben we dat ook zo gecommuniceerd.

Een lastig dilemma

In de loop van de tijd kunnen de eisen die in het veld gesteld worden aan het taalniveau veranderen. Het is belangrijk dat een examen blijft aansluiten bij de behoeften in het veld. Dit zorgt ervoor dat het examen maatschappelijk relevant blijft. Daarom heeft de Staatsexamencommissie op gezette tijden veldraadplegingen georganiseerd om te controleren of men nog tevreden was over de door ons gehanteerde zak-/slaaggrenzen. Lange tijd was dat het geval. Maar er is de laatste jaren veel veranderd; de taaleisen mbo en hbo/wo zijn erg in beweging, ingezet door invoering van het referentiekader taal voor moedertaalsprekers en versterkt door de opkomst van intake- en examentoetsen Nederlands. Er lijken er voor sommige vaardigheden verschuivingen te hebben plaatsgevonden, met name voor de productieve vaardigheden, waaraan men over het algemeen hogere eisen stelt. Tegelijkertijd hebben we moeten constateren dat opvattingen hierover aanzienlijk kunnen verschillen tussen opleidingen per niveau, waardoor de eisen die stakeholders in veldraadplegingen stelden aan een startkwalificatie taal meer uit elkaar lopen. De algehele tendens is om hogere eisen te stellen. Deze constateringen stelden ons voor een dilemma. In hoeverre zouden we consequenties moeten verbinden aan deze verschuivingen? Moeten de cesuren van het Staatsexamen NT2 meebewegen met de eisen die het veld stelt? Of moeten de cesuren blijven zoals ze zijn, met misschien het risico dat de maatschappelijke relevantie van het examen afneemt?

Koppeling

De cesuren van de Staatsexamens NT2 zijn destijds gekozen als kwalificatieniveaus voor een succesvolle loopbaan op mbo- dan wel hbo-/wo-niveau en we hechten eraan dat de examens dit blijven. Daarom is besloten om voortaan het Raamwerk Nederlands als tweede taal te gebruiken voor het bepalen van de cesuren van de examens Nederlands als tweede taal. Er zijn een aantal goede redenen

om dit te doen. Allereerst is uit de veldraadplegingen tot nu toe steeds gebleken dat de B1- en B2-niveaus goede veralgemeniseringen zijn voor startkwalificaties op mbo- en hbo-/wo-niveau. Ten tweede is het Raamwerk NT2 een constante, waarmee we het examen beschermen tegen al te grote verschuivingen in het veld over welke ingangseisen zouden moeten gelden. Ten derde zijn het CEFR en het Raamwerk NT2 de internationale en nationale standaard geworden om tweedetaalvaardigheidsniveaus uit te drukken. Er is in het algemeen een sterke tendens om taaleisen te koppelen aan eisen in raamwerken (zoals ERK en Referentiekader T&R) zodat verschillen tussen opleidingen niet leiden tot verschillende instroomeisen. En ten slotte ontstaat er op deze manier een logisch bouwwerk van Staatsexamens Nederlands als tweede taal lopend van A2 (het inburgeringsexamen) tot B2.

De vraag die inmiddels op ieders lippen brandt is: Wat betekent deze koppeling aan het Raamwerk Nederlands als tweede taal voor de slaagkans van examenkandidaten? De afgelopen periode hebben we standaardsettingsbijeenkomsten georganiseerd voor de examens Spreken II en Schrijven I en II. Voor Spreken I, Lezen I en II en Luisteren I en II zullen zulke bijeenkomsten dit voorjaar nog volgen. De standaardsetting voor de examens Schrijven I en II liet geen grote verschuivingen zien. Deze examens zullen slechts iets moeilijker worden. Uit de standaardsetting voor Spreken II bleek dat de cesuur aanmerkelijk hoger moet komen te liggen om te voldoen aan niveau B2. Dit is iets waar u rekening mee moet houden als u in het najaar kandidaten klaar gaat stomen voor het examen Spreken II. Vanaf 1 januari zal de lat voor Spreken II voelbaar hoger liggen. Kandidaten zullen beter moeten presteren om te kunnen slagen.

Weinig consequenties

We willen benadrukken dat de beslissing om het Raamwerk NT2 te gebruiken voor de huidige en toekomstige standaardsettings weinig consequenties heeft voor kandidaten en beoordelaars. Zo verandert er inhoudelijk niets aan het examen zelf. Er verandert niets aan examentaken; ze blijven gericht op werk en opleiding. Ook de wijze waarop het examen

wordt beoordeeld, verandert niet. De beoordelingsmodellen die we al sinds jaar en dag gebruiken blijven hetzelfde. Alleen zullen de cesuren van de Staatsexamens per 1 januari 2016 een directe weerspiegeling zijn van de niveaus B1 en B2 van het Raamwerk. Daarmee worden de examens PI en PII examens nog sterker gekoppeld aan B1- en B2-niveau, en blijven ze tegelijkertijd kwalificeren voor werk en studie op respectievelijk mbo- en hbo-/wo-niveau.

De komende periode zullen we nieuwe cesuuradviezen verzamelen door standaardsettingsbijeenkomsten te organiseren voor de nog resterende examens. Zodra alle consequenties duidelijk zijn, zullen we u daarover nader informeren. Dat is waarschijnlijk in of snel na de zomer. We zullen u dan ook laten weten waar de slaaggrens komt te liggen in de voorbeeldexamens die we tot nu toe hebben gepubliceerd. Houdt u de berichtgeving in de gaten.

Namens de Commissie Staatsexamens Nt2: Sible Andringa

De auteur is werkzaam bij de Capaciteitsgroep Nederlandse Taalkunde van de Faculteit der Geesteswetenschappen te Amsterdam.

Correspondentie: S.J.Andringa@uva.nl

Literatuur

- Baten, L. e.a. (2006). GEMEENSCHAPPELIJK EUROPEES REFERENTIEKADER VOOR MODERNE VREEMDE TALEN: LEREN, ONDERWIJZEN, BEOORDELEN. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Commissie Staatsexamens NT2 (2014). STAATSEXAMENS NT2 EN DE REFERENTIE-NIVEAUS TAAL. www.hetcvte.nl/item/publicaties_over_Staatsexamens_nt2
- Council of Europe (2001). COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES: LEARNING, TEACHING, ASSESSMENT. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dalderop, K., F. Teunisse & E. Liemberg (2002). RAAMWERK NT2. De Bilt: BVE-raad.
- Janssen-Van Dieten, A. (2012). TWINTIG JAAR STAATSEXAMENS NT2. TERUGBLIK VAN EEN OUDGEDIENDE. Les 177, p. 30-33.

Werken in Nederland

Ter voorbereiding op het examenonderdeel Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt is de nieuwe methode *Werken in Nederland* verschenen. Hiermee leert de nieuwkomer zich een beeld van de Nederlandse arbeidsmarkt te vormen en probeert hij vervolgens zijn eigen beroepswensen te formuleren. Daarnaast schenkt *Werken in Nederland* aandacht aan het vinden van een arbeidsplaats. De inburgeraar bouwt aan de hand van dit boek een portfolio op, om zo te kunnen slagen voor het examenonderdeel Oriëntatie op de Nederlands Arbeidsmarkt.

Werken in Nederland | 2015 | isbn 9789089535917 | € 24,90

www.onaexamen.nl

www.nt2.nl

Woordenschattoets Nederlands

- Eentalige curriculumafhankelijke toets om de receptieve woordenschat te meten
- Het resultaat geeft een inschatting van het aantal bekende woorden en koppelt dit aan het ERK-niveau
- Directe terugkoppeling na de toets
- Beschikbaar in het NT2 Testcentrum én NT2 School

Toetsafname | isbn 9789089535641 | € 6,05

www.woordenschattoets.nl

www.nt2.nl